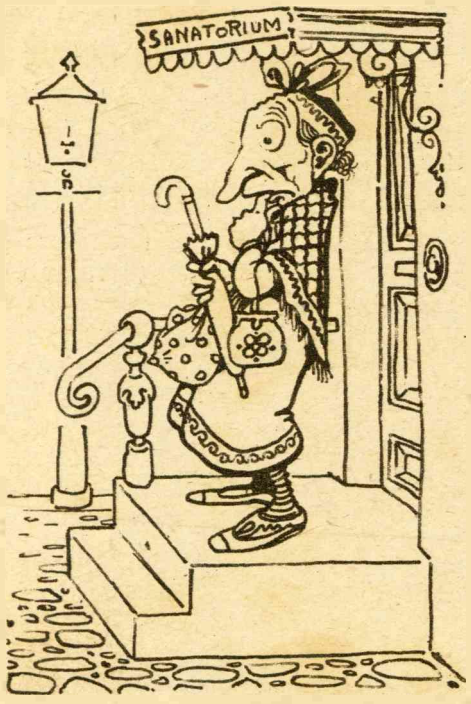
EEN SLACHTOFFER VAN DE TEGENWOORDIGE MISERIE

Het mensch had het op 'r zenuwen gehad, bar en bar. Gèk was het woord niet, maar heel veel mankeerde er niet aan. En zooals dat gaat, ineens, juist als niemand erop verdacht was, weer zóo helder, en zóo vief en zóo opgemonterd; nu, en toen een poos in observatie gehouden, en als genezen ontslagen; 'n week of wat geleden is dat allemaal zóo in zijn werk gegaan.

Tot zoover is het allemaal heel mooi, en heel aardig. Maar de narigheid begint nu eerst recht.

Een dak boven 'r hoofd hàd ze. 'n Paar dagen vóór ze het gesticht verliet, was ze er eens op uitgegaan om een onderkomen te vinden, en jawel, ze had kans gezien 'n gemeubelde achterkamer tweehoog met een keukentje op den kop te tikken, een klein kamertje, maar groot genoeg voor hàar alleen, en visite kreeg ze toch nooit, want eenzelvig dat het mensch was! Nou! —

Dat kamertje betrok ze 's avonds. Het zag er proper en fatsoenlijk uit, een tafel en twee stoelen, een penantkast met wat pronkies erop, een ijzeren ledikant, een waschtafel, een gasharpje met een kousjesbrander, en in de keuken de noodige pannetjes en potten, een dweil en een luiwagen, een vergiet en een ketel en een èènpits-gascomfoortje.

In alles had ze veel pleizier gehad, maar vooral de gasbeweging stond haar best aan; gas was een nieuwigheid voor haar. Ze had dat aan de verhuurster laten merken bij haar bezoek, en dat mensch had haar toen nog gewaarschuwd: „U weet er alles van, juffrouw, zuinig met het gas". had ze lachend gezegd, en de nieuwe huurster zei van ja, maar ze had haar eigen meter, dus wat of dat mensch nou d'r neus erin te steken had? U begrijpt dus, dat ze niet alleen niet „er alles van wist", maar dat ze er hèelemaal niks van wist; anders had ze den wenk van de verhuurster wel gesnapt. En dat was niet alleen met het gas, maar met al de andere vreemderige, akelige dingen van den laatsten tijd. Ze kwam kersversch uit een gesticht, waar door anderen voor haar gezorgd was; en dan ineens zoo heelemaal alleen te staan in die zonderlinge wereld, die zóo bar veranderd was in den tijd van haar afwezigheid! Dus geloof maar, dat haar wat boven het hoofd hing.

's Avonds liep alles op rolletjes. Ze had wat rondgescharreld in het kamertje en was heel tevreden en voldaan onder de wol gekropen. Maar 's morgens, o wee, daar begon het. Bedenk, dat het mensch van niks wist.

Een bakker, die voorbijkwam, riep ze aan, en daar had je het lieve leventje gaande, vanwege

De broodkaarten.

„Morgen, juffrouw."

„Morge, bakker. Geef u me een kroppie."

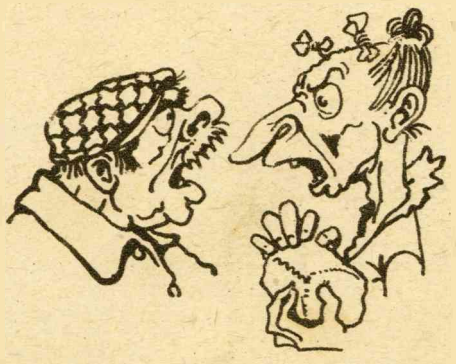
Bakker haalde het.

„Vierhonderd gram, juffrouw," zei hij bij het afgeven.

„Hoeveel kost het?" vroeg het mensch, en ze haalde haar porte-monnaie tevoorschijn.

„Een bonnetje, juffrouw," zei de bakker.

„Een wat?" vroeg het mensch verbaasd.

En toen de bakker het haar zoo goed en zoo kwaad hij daar kans toe zag, aan het verstand gebracht had, begreep de arme stumperd, dat het nu het oogenblik was om van de vier broodkaarten, die ze uit het gesticht had meegekregen, een bonnetje — van 400 gram — af te geven.

Toen ze dat gedaan had, en alweer de trap wou oploopen, vroeg de bakker om betaling. „Vijf centen asjeblieft," zei hij.

Nu was het mensch zóo verwonderd, dat ze bijna haar heele kroppie liet rollen.

„Maar . . . maar . . . je hebt nou toch zoo'n stukkie van 'n kaart, . . . zoo'n bonnetje." — „Maar ik moet toch geld óok hebben," zei de bakker.

„Ja, ik ben daar gek," viel het mensch uit, „een bon èn centen. Nee, man, dan ben je aan het verkeerde kantoor . . ."

En ze wou de deur dichtgooien in haar kwaaiigheid.

„Dubbel-op is èèns zoo dik, denkt hij," riep ze opgewonden tegen de juffrouw, die net toe kwam schieten op de herrie.

Nu was het de beurt van de verhuurster om haar aan het verstand te brengen hoe het zat. Maar ze had daar zóó lang werk over, dat ze den bakker, die op èèn morgen nog andere klanten te bedienen had, maar vast zijn vijf centen betaalde.

Het mensch begreep nu voor haar doen tamelijk wel den toestand met de broodkaarten, maar ze begreep ook aan het heele doen van de verhuurster, dat zij een bespottelijk figuur maakte met van niemendal te weten. Daar kon ze niet voor uitkomen; de menschen zouden haar voor een halve gare aanzien, en, nou, dat was iets, waar ze sedert haar verpleging bij de zenuwlijders een broertje aan dood had. Dus dàt voor geen geld overal aan de groote klok hangen. Daar hoefde iedereen zijn neus niet aan te stooten. Dan maar liever eens een keer wat leergeld betalen, maar . . zeggen kon je alles niet aan iedereen. Dat zou te belachelijk wezen, en dan zouden ze je eerst recht allemaal d'r in laten loopen met slechte waar, als ze in de gaten kregen, dat je van geen toeten of blazen wist. Neen, dat geval met den bakker, dat ze eigenlijk nog altijd niet goed begreep, had haar nog wantrouwiger dan ooit gemaakt.

Maar de melkboer belde nu, op verzoek van de verhuurster, bij het mensch aan, en met den melkboer kwamen

De verhoogde prijzen van melk en boter.

de arme ziel versjagrineeren.

„Een halve kan," zei het mensch.

„Dat is 7½ cent, juffrouw," zei de man, als hij de melk in haar kannetje geschonken had.

„Neen, doe er dan de helft maar uit," zei het mensch, „ik moet een hàlve kan hebben."

„Maar het is een halve kan."

„En je zegt 7½ cent?"

„Ja, een halve kan kost 7½ cent tegenwoordig . . . ."

„Ik moet eigenlijk nog een half pond boter hebben," zei het mensch, om hem, zooals ze dat bij zichzelf noemde, „graag" te maken, „maar dat zal bij jou dan zeker ook wel den dubbelen prijs kosten; dat is dus tweemaal 35 ct, dat is 70 cent . . ."

„Mis, het kost er 88," grinnikte de man plagerig, „zeker wat duur, hè?"

„Ik zal tenminste eerst eens ergens anders kijken, of ik niet goedkooper terecht kan."

„Overal hetzelfde. Door de regeering vastgesteld."

„Door wie zeg je?"

„Toe," zei de man kribbig, „betaal me nou de melk maar, want ik heb nog wel wat anders te doen. Alla!"

„Zeg eens," viel het mensch uit, die geschandaliseerd was door die manier van praten, „zeg es, weet je wel tegen wie je spreekt?"

„Nou, òf ik," grinnikte de melkboer, „òf ik Ik kijk m'n menschen an."

„Ongelikte beer," bromde het mensch, en ze grabbelde de 7½ cent uit haar porte-monnaie bij mekaar, „hier, pak an, maar je hoef niet meer hier terug te komme, afzetter dat je bent . ."

Met smeet ze de deur voor zijn neus dicht.

Ze hoorde den kerel buiten nog lachen, en toen nog iets brommen van „een mal, oud mormel", en „dat hij zulke klanten wel missen kon."

Opgewonden klom ze de trap op. — „Wat een toestand, wat een toestand," kreunde ze, terwijl ze maar aldoor met het hoofd heen en weer schudde.

Als ze zich wat had aangekleed, ging ze eens op de kruideniersboodschappen uit, want ze had van alles noodig. In de buurt was een tamelijk groote, propere winkel. Juist werden de luiken afgenomen. Daar tippelde ze binnen, van tevoren al bang voor de prijzen, want als melk en boter dubbel zooveel kostten als in den ouden tijd. — een paar jaar geleden, — dan zou het met de andere levensmiddelen ook niet malsch wezen.

Het gebrek aan kruidenierswaren.

was het nu weer wat de geplaagde stakkerd als een schrik moest ondervinden.

De kruidenier: „Wat blieft u, juffrouw?"

„Een half pond rijst," zei het mensch.

„Hebt u een kaart?"

„Óók al een kaart?"

„Ja, een broodkaart."

„Maar rijst is toch geen brood?" . . .

„U kunt het ervoor in de plaats eten . . ."

„Krijg ik dan geen brood meer?"

„Ja, brood krijgt u tòch erop . . ."

Ze gaf zuchtend de kaart.

„U kan er vier ons op krijgen."

„Voor hetzelfde geld als een ½ pond? bedoelt u?"

„Neen," lachte de kruidenier, „vier ons is vier ons."

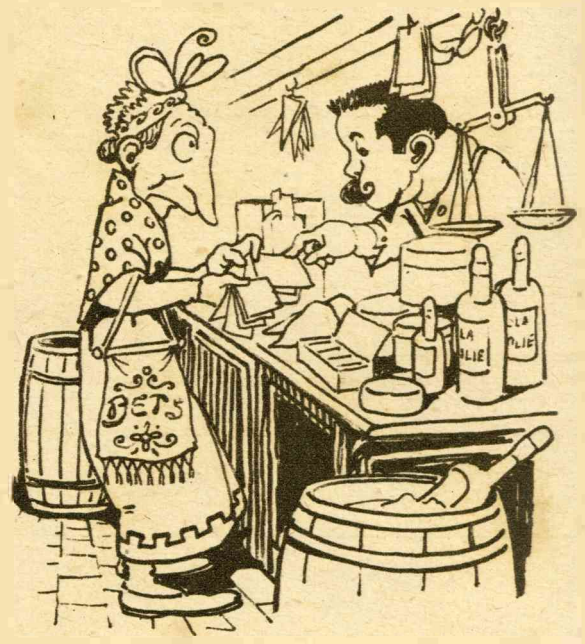
„Goed dan, vier ons rijst. En . . . een ½ pond gort . . . ."

„Dan krijg ik de tweede kaart . ."

Gedwee gaf het mensch de tweede kaart.

„Twee ons krijgt u daarop."

„Goed. En een half pond vet . ."

„Derde kaart. Twee ons."

„Goed. Een pond zeep."

„Vierde kaart. Een pond."

„Een pond suiker . . ."

„Dat kan zonder kaart," lachte de kruidenier.

„Gelukkig maar," zuchtte de juffrouw verslagen, „want mijn kaarten zijn op."

„Nou nog een ons koffie en een half ons thee."

„Bons?"

„Neen, een òns en een half ons."

„Of u bons hebt?"

Bons! Wat was dat nou weer. — „Nee, die heb ik niet," zei ze verbaasd.

De kruidenier zei nu, — en dat was erg naar voor haar, want meer dan ooit kon ze nu een bakje troost plaatsen. — :

Koffie en Thee is alleen op Bons verkrijgbaar.

„En waar moet ik die bons, of hoe dat hiet, halen?"

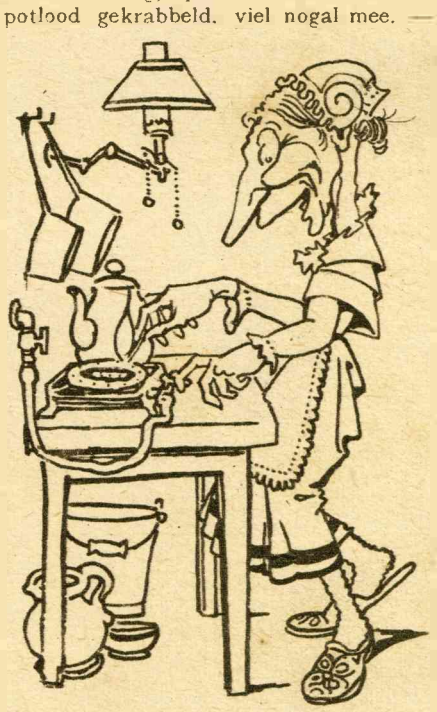
„Op het levensmiddelenkantoor."

„Wat is dat?"

„Ja, ja, dat is een beetje lastig om dat allemaal uit te duiden. . Loop u maar op het Stadhuis es an."

Wat het Stadhuis was, wist ze, maar al had ze het niet geweten, ze had het vast niet laten merken. Dat was al te zot geweest . . . .

Ze kocht nu nog wat van dit en van dat, kleine beetjes en frutjes, want een mensch-alleen had zoo veel niet noodig, en de rekening, op den suikerzak door den kruidenier met potlood gekrabbeld, viel nogal mee. — Thuis kookte ze dadelijk een beetje water en maakte een kopje chocola; ze had bij den kruidenier, na rijp beraad, wat poederchocola gekocht in plaats van thee; het was wel niet zoo hartig, maar toch altijd nog hartiger dan water zónder iets erin. Ze at er een paar sneetjes bruin brood bij, met boter van 88 cent het half pond, — bij den kruidenier al even duur dus als bij den melkboer.

Ze troostte zich over het late, schrale ontbijt, want ze had 'r voorgenomen, 's middags bijtijds haar potje te koken. Dadelijk ging ze al uit om wat aardappels en groenten, en, als het kon met den prijs, ook een ossenlapje te koopen.

Dat viel allemaal nogal mee. De aardappels kon ze net nog zonder bon krijgen. Gelukkig maar, want ze kon er nu heelemaal niet meer uit wijs.

Bij den groentenboer kwam het gesprek natuurlijk op de

Gasbezuiniging.

en met groote moeite probeerde de man haar de zaak aan het verstand te brengen. Maar haar hoofd, dat in dien èènen ochtend al zooveel schokken had moeten doorstaan, was allesbehalve helder. Het draaide haar bij de uitlegging van den man voor de oogen, en ze begon te zweeten, al was het in het winkeltje nog zoo koud. Maar ze wou en ze zou niet bekennen, dat ze er niets van begreep, want wat moest zoo iemand dan wel voor een indruk van haar krijgen. Ze knikte aldoor maar van ja, maar ze meende van neen, en